



**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΤΟ ΕΡΕΒΑΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Ερεβάν, 23 Σεπτεμβρίου 2011

Ταχ. Δ/ση : 6 Demirchian Str., 375002 Yerevan
Τηλέφωνο : 003741-530051,530446
Τηλ/τυπο : 0037410-530049
Ηλεκ. Δ/ση : ecocom-yerevan@mfa.gr

ΘΕΜΑ : Διαδικασίες οργάνωσης εμπορικών συναλλαγών στην Αρμενία.

1) Ένταξη στο Διεθνές θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης του εμπορίου.

Από το 1999 η Ε.Ε. έχει γίνει στρατηγικός εταίρος και με τις τρεις χώρες του Ν. Καυκάσου : Αζερμπαϊτζάν, Αρμενία, Γεωργία (Partnership and Cooperation Agreement).

Το 2009 το εμπόριο με τις τρεις χώρες αντιπροσώπευε το 30.4% του συνολικού εμπορίου της Αρμενίας και αντιστοίχως το 42.8% του Αζερμπαϊτζάν και το 29.4% στο εμπόριο της Γεωργίας. Όμως και οι τρεις χώρες μαζί δεν αντιπροσωπεύουν παρά το 0.5% του εμπορίου της ΕΕ. Ειδικότερα οι εξαγωγές της ΕΕ στις χώρες του Ν. Καυκάσου το 2009 ήταν 3.01 δις ευρώ (0.53 δις € στην Αρμενία, 1.6 δις € στο Αζερμπαϊτζάν και 0.88 δις € στη Γεωργία). Οι εισαγωγές της ΕΕ από τις χώρες αυτές ανήλθαν το 2009 σε 7.94 δις ευρώ (0.16 δις € από την Αρμενία, 7.3 δις € από το Αζερμπαϊτζάν και 0.48 δις από την Γεωργία).

Σημειώνεται ότι οι εξαγωγές του Αζερμπαϊτζάν προς την ΕΕ αφορούν κατά 98.8% φυσικό αέριο και πετρέλαιο μέσω των συστημάτων διακίνησής του μέσω των αγωγών από την Κασπία. Αντιστοίχως η Αρμενία εξάγει προς την ΕΕ 64.3% βασικά μέταλλα και παράγωγά τους και 18.8% μαργαριτάρια και άλλους πολύτιμους λίθους. Η Γεωργία εξάγει 71.5% ορυκτά προϊόντα, 9% χημικά προϊόντα και 7.1% λαχανικά.

Η ΕΕ εξάγει στην Αρμενία σε ποσοστό 32.7% είδη μηχανολογικού εξοπλισμού, 13.6% μαργαριτάρια και άλλους ανεπεξέργαστους πολύτιμους λίθους, 10.3% εξοπλισμό μεταφορών και 9.1% χημικά προϊόντα. Στην Γεωργία εξάγει 23.9% ανεπεξέργαστες πρώτες ύλες ορυκτού πλούτου, 21.1% μηχανολογικό εξοπλισμό

17.3% χημικά προϊόντα και 9.4% εξοπλισμό μεταφορών. Τέλος στο Αζερμπαϊτζάν εξάγεται από την ΕΕ 36% μηχανολογικός εξοπλισμός, 9.8% χημικά προϊόντα, 9.1% εξοπλισμός μεταφορών και 9% ανεπεξέργαστοι πολύτιμοι λίθοι.

Και οι τρεις χώρες έχουν ενταχθεί στο προτιμησιακό καθεστώς εξαγωγής των προϊόντων τους (Generalized System of Preferences of European Union/GSP), που τους έχει εξασφαλίσει προνομιακή πρόσβαση στις αγορές των χωρών μελών της ΕΕ από το 2009 μέχρι 31.12.2011. και σύμφωνα με την αρχική πρόνοια του θεσμικού πλαισίου για της χώρες του Ν. Καυκάσου, με δυνατότητα επέκτασης μέχρι το 2014. Σύμφωνα με αυτό το καθεστώς τα συμβαλλόμενα μέρη απαγορεύεται να επιβάλλουν διακριτούς δασμούς στις μεταξύ τους εμπορικές σχέσεις ή να περιορίζουν την ποσότητα των εμπορευμάτων που διακινούνται μεταξύ τους. Το σημαντικότερο είναι η σταδιακή ευθυγράμμιση της νομοθεσίας και των διαδικασιών των χωρών-εταίρων και των σχετικών νόμων που διέπουν το εμπόριο με τα πρότυπα της ΕΕ, με στόχο να εμβαθύνει περαιτέρω η εμπορική και οικονομική ολοκλήρωση των εταίρων με την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της υιοθέτησης πολιτικών καλύτερης πρακτικής πρόσβασης των προϊόντων της στις αγορές της ΕΕ.

Η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν και τη Γεωργία έχουν καθεμιά ξεχωριστά ένα σχέδιο δράσης στο πλαίσιο της Πολιτικής Γειτονίας της ΕΕ, με σκοπό να βοηθήσει, μεταξύ άλλων στις στενότερες εμπορικές σχέσεις και την οικονομική ολοκλήρωση με την ΕΕ, ιδίως μέσω της σταδιακής ρυθμιστικής ευθυγράμμισης. Η εφαρμογή των σχεδίων δράσης αποσκοπεί επίσης στο να επιτρέψει στις χώρες αυτές να καταστούν σταδιακά έτοιμες να διαπραγματευτούν, να εφαρμόσουν και να διατηρήσουν το φιλόδοξο σχέδιο για "σφαιρική και σε βάθος" προώθηση της ζώνης ελεύθερων συναλλαγών με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, μέχρι στιγμής οι τρεις χώρες του Ν. Καυκάσου έχουν σημειώσει περιορισμένη πρόοδο στην εκπλήρωση των αντίστοιχων σχεδίων δράσης τους, ιδίως όσον αφορά την εφαρμογή των νόμων που έχουν υιοθετήσει.

Το 2008 μάλιστα, μια μελέτη σκοπιμότητας για τις πιθανές μελλοντικές Ζώνες Ελευθέρων Συναλλαγών (ΖΕΣ) μεταξύ της ΕΕ και αντίστοιχα, την Αρμενία και τη Γεωργία - και οι δύο μέλη του ΠΟΕ - έδειξαν ότι η βαθιά και περιεκτική ΖΕΣ θα μπορούσε να αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη για τις δύο χώρες. Ωστόσο, καμία από τις δύο χώρες δεν ήταν και εξακολουθεί να μην είναι, σε θέση να διαπραγματευτεί μια τέτοια εκτεταμένη απελευθέρωση του εμπορίου και ακόμη λιγότερο να εφαρμόσουν και να διατηρήσουν τις δεσμεύσεις που θα απαιτούσε. Μόλις κάθε μία από τις δύο χώρες επιτύχει την αναγκαία πρόοδο στο θέμα αυτό, οι διαπραγματεύσεις για μια σφαιρική και σε βάθος ζώνη ελευθέρων συναλλαγών θα αρχίσουν, στο πλαίσιο

των ευρύτερων διαπραγματεύσεων για τις αντίστοιχες διμερείς συμφωνίες σύνδεσης που ξεκίνησε στα μέσα Ιουλίου 2010. Σημειώνεται χαρακτηριστικά μια ιδιαίτερα σοβαρή ανησυχία για τα χαμηλά επίπεδα προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας και στις τρεις χώρες. Η Αρμενία ωστόσο ίσως έχει κάνει περισσότερα βήματα στον τομέα αυτό καθώς έχει εκπονήσει και δημοσιεύσει τη σχετική νομοθεσία (βλ. ιστοσελίδα Γραφείου ΟΕΥ Ερεβάν : www.agora.mfa.gr/am54) η οποία απομένει να εφαρμοστεί μακριά από γραφειοκρατικές σκοπιμότητες.

Η Αρμενία έχει επιταχύνει τις διαδικασίες, σύμφωνα και με τις εκθέσεις προόδου τόσο της ΕΕ όσο και της Παγκόσμιας Τράπεζας για την υιοθέτηση του νέου θεσμικού πλαισίου. Η εξέλιξη στο θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης του εμπορίου και κυρίως των εισαγωγών και εξαγωγών ακολούθησε γοργούς ρυθμούς από το 2003 και έπειτα όταν η Αρμενία έγινε δεκτή στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ). Σημειώνεται ότι η Γεωργία έγινε δεκτή στον ΠΟΕ το 2000, ενώ το Αζερμπαϊτζάν παρότι έχει υποβάλλει αίτηση από το 1997 ακόμα αναμένει την αποδοχή της.

2) Στατιστικά στοιχεία για την εξέλιξη βασικών διαδικασιών της εμπορικής διαδικασίας.

Διασυνοριακές εμπορικές συναλλαγές	2008	2009	2010	2011
Θέση στην παγκόσμια κατάταξη ΠΟΕ αναφορικά με γραφειοκρατία εμπορίου.	-----	-----	103	82
Κόστος εξαγωγής (\$ κόστος ανά εμπορευματοκιβώτιο)	1165	1746	1731	1665
Κόστος εισαγωγής (\$ κόστος ανά εμπορευματοκιβώτιο)	1465	2111	2096	2045
Αριθμός απαιτούμενων εγγράφων για εξαγωγή	6	6	5	3
Αριθμός απαιτούμενων εγγράφων για εισαγωγή	8	8	7	6
Συνολικός χρόνος αναμονής για ολοκλήρωση διαδικασιών εξαγωγής / ημέρες	30	30	17	13
Συνολικός χρόνος αναμονής για ολοκλήρωση διαδικασιών εισαγωγής / ημέρες	24	24	20	18

3) Απαιτούμενα έγγραφα και λοιπές διαδικασίες εισαγωγής.

Σύμφωνα με τον ισχύοντα Κώδικα Τελωνείων της Αρμενίας (βλ. ιστοσελίδα Γραφείου ΟΕΥ Ερεβάν : www.agora.mfa.gr/am54) οι διαδικασίες εισαγωγής συνοπτικά πρέπει να περιλαμβάνουν την υποβολή των κάτωθι εγγράφων :

- 1) Φορτωτική (Bill of lading).
- 2) Πιστοποιητικό Προέλευσης προϊόντος (Certificate of Origin).
- 3) Εμπορικό Τιμολόγιο (Commercial Invoice).
- 4) Δήλωση διασάφησης τελωνείου (Customs Import Declaration).
- 5) Προκαταρκτική δήλωση διασάφησης τελωνείου (Preliminary Import Customs Declaration).
- 6) Αποδείξεις καταβολής τελών για μεταφορικά εντός τελωνείου (Terminal handling receipts).

Σύμφωνα με τα ανωτέρω τα εισαγόμενα προϊόντα πρέπει απαραίτητως να φέρουν σήμανση χώρας προέλευσης (country of origin label). Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας της Αρμενίας έχουν υιοθετήσει και θέσει σε ισχύ κανονισμούς εμπορίας τροφίμων και εισαγωγείς σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΕ. Η εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου ωστόσο πάσχει καθώς η πρακτική στα τελωνεία και σημεία εισόδου ακολουθεί ακόμα μη συμβατές διαδικασίες που οφείλονται σε τρίτους εξωθεσμικούς παράγοντες. Ωστόσο αποδελτιώνουμε τα σημαντικά κεφάλαια που πρέπει ο εξαγωγέας προς την Αρμενία να έχει υπόψη του σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που ορίζει το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης που είναι αρμόδιο για θέματα Ασφάλειας Υγείας (βλ. σχετικό νόμο στην ιστοσελίδα Γραφείου ΟΕΥ Ερεβάν : www.agora.mfa.gr/am54) :

- 1) Διαδικασίες εγγραφής - Έγγραφα στα οποία εμφανίζεται η εγγραφή του τόπου παραγωγής (Registration of Food/Feed Facilities),
- 2) Προφύρμα γνωστοποίησης του εισαγομένου φορτίου (Prior Notice of Imported Food Shipments),
- 3) Διαδικασίες διακράτησης στο τελωνείο των προς εισαγωγή προϊόντων (Administrative Detention and Maintenance), και
- 4) Διαδικασίες επιθεώρησης των υποβληθέντων εγγράφων (Inspection of Records), από τις οποίες εξαρτάται ουσιαστικά και ο χρόνος ολοκλήρωσης της γραφειοκρατικής διαδικασίας εισαγωγής.

4) Διαδικασία και τύπος σήμανσης προϊόντος.

Η έγκριση της ετικέτας γίνεται επίσης από το Υπουργείο Γεωργίας της Αρμενίας. Η ετικέτα φέρει στην αρμενική τα εξής στοιχεία υποχρεωτικά:

- Το **όνομα** του προϊόντος (Statement of product - Identity), το οποίο αναγράφεται με έντονους χαρακτήρες.
- Το **βάρος** του προϊόντος, το οποίο πρέπει να αναφέρεται στο Ευρωπαϊκό Μετρικό Σύστημα.
- Το **μέγεθος των γραμμάτων και αριθμών** της ετικέτας μπορεί να είναι και μικρότερο από 1 mm καθώς έχει επικρατήσει οι εταιρείες που εξαγουν πανομοιότυπα προϊόντα σε άλλες αγορές να θέτουν σε προϊόντα τους μονάχα αυτοκόλλητη ετικέτα στην αρμενική γλώσσα με τα σχετικά στοιχεία για να αποφύγουν επιπρόσθετο κόστος αλλαγής συσκευασίας.
- Τον **πλήρη κατάλογο των συστατικών**, τα οποία πρέπει να αναγράφονται κατά σειρά σπουδαιότητας εκ των άνω.
- **Warning Statement**: για ορισμένα προϊόντα είναι απαραίτητο να αναγράφεται εάν η συσκευασία είναι αεροστεγής, εάν υπάρχουν ιχνοστοιχεία διαιτητικά με βάση πρωτεΐνες, εάν περιέχουν σακχαρίνη ή να γίνεται μεία, εάν υπάρχουν, υλικών που επηρεάζουν την υγεία.

Προαιρετικά στην ετικέτα αναφέρονται τα **θρεπτικά στοιχεία του προϊόντος** (nutrition facts). Η αναφορά των θρεπτικών συστατικών πρέπει να γίνεται με βάση την ποσότητα και την ποσοστιαία συμμετοχή τους στο σύνολο. Η ετικέτα δηλαδή, πρέπει να περιλαμβάνει την ποσότητα κατά μερίδα και τον αριθμό των μερίδων κατά περιεχόμενο.

5) Πιστοποιητικά Υγειονομικού Ελέγχου.

Η Κυβέρνηση έχει προσπαθήσει να απλοποιήσει τις σχετικές διαδικασίες και για το λόγο αυτό γίνονται δεκτά τα πιστοποιητικά υγειονομικού ελέγχου που εκδίδουν οι χώρες εξαγωγής προς την Αρμενία, ειδικώς δε εκ των χωρών της ΕΕ. Ωστόσο εάν κατά τη διάρκεια εκτελωνισμού οι αρμόδιοι επιθεωρητές εκτιμήσουν ότι πρέπει να προβούν σε έλεγχο διαπίστωσης της ποιότητας εξ' απόψεως υγειονομικής αποστέλλουν δείγμα σε πιστοποιημένα εργαστήρια στην Αρμενία (στην ιστοσελίδα Γραφείου ΟΕΥ Ερεβάν : www.agora.mfa.gr/am54). Τα αποτελέσματα αυτά κατισχύουν του πιστοποιητικού που έχει εκδοθεί από την χώρα εξαγωγής, είναι ωστόσο μαχητά ενώπιον διαιτητικού δικαστηρίου στην Αρμενία. Προς τον σκοπό μάλιστα συντονισμού

του Υγειονομικού Ελέγχου, οι τρεις διαφορετικές μονάδες επιθεώρησης που λειτουργούν υπό το θεσμικό πλαίσιο του Υπουργείου Γεωργίας, πρόκειται να συγχωνευθούν, καθώς έχει διαπιστωθεί ότι σημαντικό μέρος των καθυστερήσεων στις τελωνειακές διαδικασίες οφείλεται στην παράλληλη λειτουργία αυτών των μονάδων.

Το Εθνικό Ινστιτούτο Προτύπων, που επίσης λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπ. Γεωργίας της Αρμενίας, έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα χορήγησης πιστοποιητικών λειτουργίας ιδιωτικών εργαστηρίων ελέγχου ποιότητας. Επίσης καθορίζει και ελέγχει όλες τις σχετικές προδιαγραφές που πρέπει να τηρούν για την υγειονομική επάρκειά τους τα προϊόντα που προορίζονται για την αγορά, είτε τοπικής παραγωγής, είτε εισαγόμενα.

Στους συνημμένους καταλόγους με πιστοποιημένα εργαστήρια μπορεί να προσφύγει ο εισαγωγέας ώστε να εξασφαλίσει και άλλη γνωμοδότηση-πιστοποιητικό για την υγειονομική επάρκεια των εισαγομένων προϊόντων και να το συνυποβάλλει στις τελωνειακές αρχές. Επίσης το σχετικό πιστοποιητικό μπορεί να χρησιμεύσει και να υποβληθεί στις δικαστικές αρχές για την άρση ενδεχόμενης δέσμευσης των εισαγομένων προϊόντων ένεκα αμφισβήτησης από τους επιθεωρητές.

Σε κάθε περίπτωση ο εξαγωγέας χρειάζεται, σύμφωνα και με τον Τελωνειακό Κώδικα της Αρμενίας να προσλάβει επιχώριο εισαγωγέα (ο νόμος αναφέρει σαφώς ότι πρέπει να έχει υπηκοότητα αρμενική ο διεκπεραιώνων την εισαγωγή για λογαριασμό της αλλοδαπής εταιρείας που εξάγει τα προϊόντα της). Ο αρμένιος εισαγωγέας οφείλει να υποβάλλει έγκαιρα όλα τα σχετικά έγγραφα ώστε να μην παραμείνουν τα εμπορεύματα επί μακρόν στις αποθήκες του τελωνείου. Μάλιστα μπορεί να προετοιμαστεί κατάλληλα και έγκαιρα η εισαγωγή ώστε να εκμεταλλευτεί ο εξαγωγέας την νέα διαδικασία που υιοθέτησαν τα τελωνεία διαχωρίζοντας τα εισαγόμενα εμπορεύματα ανάλογα με την αξία τους και την ευπάθειά τους.

Ο Προϊστάμενος

Κωνσταντίνος Δασκαλόπουλος
Γραμματέας Β' ΟΕΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ : Χρήσιμα κείμενα.

1) Νόμος για την Ασφάλεια Τροφίμων:

http://www.parliament.am/law_docs/301299HO25eng.pdf?lang=eng

- 2) Τελωνειακός Νόμος:
<http://www.armeniaemb.org/BusinessEconomy/TaxCustoms/Customs/CustomsCode.htm>
- 3) Εθνικό Ινστιτούτο Προτύπων : <http://www.sarm.am/en/content/kat>
- 4) Ινστιτούτα Πιστοποίησης προϊόντων :
<http://agora.mfa.gr/agora/images/docs/rad6CE9EACCREDITED%20CERTIFICATION%20BUDIES.pdf>
- 5) Πιστοποιημένα Εργαστήρια :
<http://agora.mfa.gr/agora/images/docs/radA4D0FACCREDITED%20TESTING%20LABORATORIES.pdf>
- 6) Οδηγός εισαγωγών και εξαγωγών από την Υπηρεσία Τελωνείων της Αρμενίας :
<http://agora.mfa.gr/agora/images/docs/rad7128DGUIDE%20ONE%20IMPORTING%20AND%20EXPORTING%20IN%20ARMENIA.pdf>